

Erika Gonzalez

AUSTRALIAN ERE ZAKURRAK HANKA-HUTSIK

PRIBILEGIATUA SENTITZEN NAIZ, BAINA GOGOTIK LAN EGIN BEHAR IZAN DUT

Hamasei urte zeramatzan Gabonak hemengo etxean igaro gabe. Urruti baita beti Australia. Haatik, lanak Euskal Herrira etortzeko aukera eman zion iragan urtearen amaieran, eta Lazkaon izan genuen aurtengo jaietan. Hangoak hango eta hemengoak hemengo, ibili dituen bide bihurri malkarrez mintzatu zaigu, berriro ere ibiliko lituzkeenez.

 MIEL. A. ELUSTONDO ZALDI ERO / ARGIA CC BY-SA

Aurten jaioterrian eman dituzu Gabonak...

Azkena, 2005ean egon nintzen Euskal Herrian Eguberriak igarotzen. Hala ere, ez ditut hamasei urte eman etxera etorri gabe! Bi urtez behin etorri izan naiz hona. Ezin urtero ere etorri, hegaldia ikaragarri luzea eta garestia delako; are garestiagoa, seme-alabak tarifa osoa ordaintzeko adinera iritsi direnean. Gabonetan, gainera, orduan eta garestiago dira hegaldiak, eta gu etorri beharrean gurasoak joan ohi ziren Australiara, hango uda sasoiari. Gainera, hango Gabona errazagoa da, askoz festa gutxiago egiten da eta egunak hondartzan eman ohi ditugu, hainbeste bazkari-afari gabe!

Nola asmatu duzu zeure burua Australiako giro eta bizimodura egokitzeko?

Denok gara ezberdinak. Hazi eta hezi garen lekukoak gara, eta uste dut dena delako leku horrek mundua modu jakin batean ikustera bultzatzen gaituela. Australiakoa, hala ere, ez da kultura bakar bat, hainbat kultura bizi dira han bata bestearen ondoan. Ezin dugu ahaztu, era berean, bertako aborigenek 60.000 urte daramatzatela kontinentean eta euren kultura eta tradizioak ere hor daudela. Australia arrazakeriak markatutako lurraldea izan da. Ingelesez esaera bat badugu: "Australia zuriak iragan beltza du". Egun, nazio kulturantz eta aberatsa dugun arren, eta so-

zialki orokorrean kohesio polita dagoen arren, beti ez da horrela izan.

Nola izan zen hasiera hura, zure sarrerara Australiako giroan?

Nik esango nuke nire hasierako egunak oso goxoak izan zirela, ze Euskal Herriatik etorri eta Sidneyko euskal etxera iritsi bainintzen. Euskal etxeak gela bat du goian, eta han bizi denak, dohainik, zaintzaile lanak egiten ditu ordainetan. Esate baterako, igandeko bazkaria egiten denean, sukaldean laguntzen du, garbiketaz arduratzen da, etxea zaintzen du. Euskal etxera iritsi ni, eta, bat-batean dozena bat amona heredatu nituela iruditu zitzaidan: aireportura bila etorri zitzaidan Carlos Orue eta emaztea,

Erika Gonzalez Garcia

LAZKAO, 1979

Erika Gonzalez Garcia (Lazkao, 1979), itzultzaile eta interpretea da. EHUKo irakasle izan zen Itzulpengintza eta Interpretazioan, harik eta 2006an Australiarako bidea hartu zuen arte, Interpretazio Sozialaz sakondu nahirik. Sidneyn doktoratu zen, eta Melbourneko RMIT unibertsitateko irakasle asoziatua da eta itzulpengintza arloko zuzendaria. Itzultzaile eta interprete *freelance* izaten ere segitzen du. Australiako Itzultzaileen eta Interpreteen Elkarteko buru izan zen 2019-2022 artean eta elkarteko zuzendaritza batzordean jarraitzen du egun. Australiako Gobernuko hainbat aholkularitza taldetan lan egiten du, Barne eta Osasun Ministerioetako besteak beste.

Miren, bizkaitarrak. Garai hartan euskal etxeko buru egiten zuen Carlos zenak. Gogoratzen naiz, aireportuan, Mirenek niri: “*Alabatxi...!*”. Etxetik etxera egitea izan zen, kasik.

Noizko kontuak ditugu?

2006koak. Urte hartako abuztuan joan nintzen, EHU*n* irakasten ari nintzela. Hiru urte lehenago itzulpengintza eskolak ematen hasita nengoen, irakasle gazte-gaztea nintzen. Hala ere, bizi-esperientzia bat izan nuen, begiak era batera ireki zizkidana-edo. Interpretea nintzen, Espainiako Senatuan eta beste hainbat instantzian itzultzaile eta interprete lan egiten hasia nintzen. Behin, Irundik hots egin zidaten, Espainiako Poliziaren egoitzara joateko.

Hara!

Bai. Nigeriar bat harrapatu zuten, nonbait, ingelesez hitz egiten zuen, eta interprete joateko eskatu zidaten. “Lan erraza!”, pentsatu nuen. Ordurako hitzaldietan-eta interprete lanak eginda nengoen, eta horixe pentsatu nuen: “Erraza izango da!”. Baina segituan konturatu nintzen interpretazio mota hura zeharo ezberdina zela. Han ez zegoen araurik, ez kode etikorik, ez ezer! Lan hura ahal nuen ondona egin, eta orduantxe tesina egiten hastea baitzegokidan, interpretazio sozialaren inguruan gogoeta egitea erabaki nuen.

Irungo kasu hark eraginda, esan nahi duzu?

Bai. Ohartu nintzen, euskara eta gaztelaniaren kasuetan, guk hortxe geneuzkela beti hizkuntza eskubideak, baina migratzaileen kasuan, zer hizkuntza eskubide zituzten? Zer interpretazio eskubide zen hura? Txinatarren kasuan, agian hots egiten zioten pareko jatetxeko sukaldariari! Edo alfonbra saltzaileari, beste zenbait hizkuntzaren kasuan. Ni, berriz, lizentziatura egina nintzen, Sorian, Valladolideko Unibertsitateko campusean, oinarri teoriko sendoak nituen interpretazioaz, eta, orduan, interpretazio soziala ikertzen hasi nintzen, eta tesina egin, aurkeztu, eta gero tesia egiten hasi nintzen, Kanadara joanda, Ottawara. Eta hura hotza! Belarria izoztu zitzaidan, autobusaren zain behin. “Berriz ere inora joaten banaiz, leku berora, behintzat”, esan nion neure buruari.

Baina nola heldu zinen Australia berora?

Interpretazio sozialari buruzko bilduzar batzuk badira, The Critical Link, Interpreters in the Community [Lotura Kritikoa, Interpreteak Komunitatean], eta Stockholmera joan nintzen, interpretazio sozialaz arduratuta bizi direnak munduan zertan ari diren jakin nahian. Han, berriz, Australiako irakasle bat ezagutu nuen, Sandra Hale, eta harremana egin nuen. Sandra argentinarra da jatorriz, Australiara 14 urte zituela joandakoa. Oso ikerlari emankorra da, eta oso esku-zabala izan zen nirekin. Hainbat lagundu zidan, bibliografia eskaini, eta abar. EHUKo lanera itzuli nintzen, eta behin, Gasteizko bulegoan nengoe-la, Sandraren e-posta mezua. Haren mezua jasotzea ez zen harrigarria, kontaktuan geunden-eta, baina mezu hartan beka baten deialdia aipatu zidan, Australiara joateko, lau hilabete eta urtebete arteko egonaldia egiteko.

Beraz, zeure burua aurkeztu zenuen beka hartara?

Bai. Ikerketa proposamen bat landu, eta bidali nuen. Oso proposamen landua, nire ustez, oso ona. Hamalau beka ziren, eta hamabosgarren gelditu nintzen. Ingelesa nire hirugarren hizkuntza zen, eta zientzian, medikuntzan... hainbat jakintza-arlotan lanean ari zen jendearekin lehiatzen ari nintzen, Eskandinaviako jende askorekin, eta Erresuma Batuko, Alemaniako, Italiako eta hainbat lekutako ikerlariarekin... eta horixe, hamabosgarren! Ezezkoa, beraz. Eta EHU*n* segitu nuen, Gasteizko Letren Fakultatean lanean. Eta halako batean, Australiako Gobernuaren mezu bat. Beka jasotako batek ezintasunen bat adierazi zuela, uko egin ziola bekari, eta aukera nuela. “Nahiko zenuke etorri?”.

Baldinbaitere!

Bai, bada! Espainiako Estatuan beka hura jasotzen lehena izan nintzen. Eta EHU*n* lau hilabeteko eszedentzia eskatu, eta joan nintzen Sidneyra. Han, tutore edo mentore bat izendatu zidaten, eta urtebeterako geratzeko esaten hasi zitzaidan. EHU*rekin* hitz egin nuen, eta urte sabatikoa eskatu nuen, hau da, soldata gabeko urte osoko baimena. Zazpi hilabetez euskal etxean bizi izan nintzen, baina igandero-igandero han egon beharra ere lotura

zen, eta bidaiatu ere egin nahi nuen. Beraz, Alemaniako lankide batekin bizitzera joan nintzen. Justu gure azpian, bizilagun bat genuen musikaria, oso jatorra, eta bera da orain ni Australian egoteko arrazoia, edo erruduna, gure amak esaten duenez.

Sidneyra joan zinen, baina Melbourneko unibertsitatean lanean zaitugu egun.

Bai. Beka bukatu eta Euskal Herrira itzuli nintzen, eskolak ematera. Handik gutxira mutil-laguna senar egin nuen, eta hura Australian, eta ni hemen, bi hemisferiotan banatuta biok... Harremanari eusteko modurik ez zegoen! Eta senarra etorri egin zen, zazpi hilabeterako, eta biok hemen ginela, bizimodua Australian egitea erabaki genuen. Hemen jaio zen gure Oihan, lehen semea, eta hark hiru hilabete zituela, nik hemengo lana utzi, eta joan ginen. Ordurako, dekanordea nintzen EHUn [Letren fakultatea, Gasteiz], baina dena utzi eta Australiara. Han, hutsetik hasi behar izan nuen, benetan hutsetik.

Zer esan nahi duzu, "benetan hutsetik"?

Lanik ez nuela, nahiko esku hutsik joan nintzela. Tesia EHUtik Sidneyko University of New South Wales-era aldatu nuen. Nire tesi zuzendari berria, Stockholmen ezagututako argentinarra alegia, eskola batzuk eskaintzen hasi zitzaidan, as-

tean pare bat aldiz. Urte gogorrak izan ziren, aitona-amonen eta hemen ohi den familiaren laguntzarik gabe. Eskerrak tribuari!

"Tribua"...

Sidneyn pareko bizilaguna Ingalaterrako neska bat nuen. Adinkide ginen, baita gure umeak ere, eta ikaragarri lagundu genion elkarri, baina ikaragarri! Indarra egin behar da, klan edo tribu moduko bat sortu, eta aurrera. Ingelesez ere halaxe da esaera, ezta? "Herria behar du, umea hazi ahal izateko". Gure blokeak Habia zuen izena, eta egia esan, Melrose Place modukoa zen. Lanari dagokionez, eskola-ordu batzuk ematen nituen, baina *casual* kontratu modalitatea nuen, ordukakoa, eta soldata dezente bat atera ahal izateko, hiru unibertsitatean ibili behar izaten nuen, atzera eta aurrera. Batean eskola eman, autoa hartu eta korrika, hurrengo unibertsitate, hurrengo eskola-ordua ematera... Eta iruditzen zait, nire sentipena da, bertakoek baino hamaika aldiz gehiago saiatu behar duzula, lan gehiago egin, gai zarela erakusteko. Atzeratzen bazara, eskuinetik pasatuko zaituzte! Eta zenbat aldiz entzun behar izan dugu etorkinok: "Ez daukazu bertako esperientziarik!". Eta Kolonbia, India, Iraketik joandako jendea. Edo ni neu. "Hemen bertako esperientziarik ez, baina beste

hamaika lekutakoa badugu!". Alde horretatik berezi samarrak dira Australian.

Zenbat urte pasa ziren lan egonkor bat bilatu arte?

Hamar urte-edo. Umeak txikiak ziren, eta alde horretatik ondo etorri zitzaidan, ze denbora pila pasatu dut haiekin, ordu-luzeak hondartzan, naturan, bizilagunekin...eta uste dut haurtzaro oso polita eta sana eman diedala alde horretatik. Sidneyn bizitzeak, hala ere, badu txarrik, ezinezkoa baita han etxea erostea. Errentan bizi ginen beti. Hong-Kongen ostean, munduko bigarren hiririk garestiena da.

Horregatik joan zineten Sidneytik Melbournera?

Ez. Tesia bukatu nuen, eta bitartean curriculumak batera eta bestera bildaltzen jarraitu nuen, itzulpengintzan ez ezik beste zenbait arlotan ere lana bilatzen aritu nintzen, baina ez nuen lortu. 2016aren bukaeran, berriz, postu bat atera zen Melbourneko RMIT unibertsitatean, *senior lecturer* mailakoa. Curriculumak bidali nuen. Hiru hilabete igaro, eta berririk ez. Egun batean, interprete lanean ari nintzela, mezua, RMIT unibertsitatean, ea hara joango nintzen, elkarrizketa egin nahi zidatela. Eta oraingo lanpostuaren jabe egin nintzen, eta Sidneytik Melbournera joan ginen, ordu arteko bizimodua eta tribua atzean utzita.

Zenbat kilometro daude Sidneytik Melbournera?

878 kilometro. Melbournera joan, eta senarrari ama gaixotu zitzaion. Eta ama zaintzera etorri zen Londresera. Ni lan berrian hasi nintzen, lanaldi osoz; gure bigarrena ere, Nahia, eskolan hasi zen: ni lanean, bi umerekin, inor ezagutzen ez nuela, bakarrik, senarra Londresen... Tribua sortu behar izan nuen berriz, eta tribua sortzea ez da lantegi erraza. Denbora behar du. Hala eta guztiz ere, egoera zailek bizitzari beste modu batean begiratzen irakasten dizute. Erresilienteagoa bihurtzen zara, gauza txikiak baloratzen ikasten duzu.

Melbourneko unibertsitateko lanak ekarri zintuen Gabonetan Euskal Herrira.

Bai. Unibertsitateko itzulpen sailean

hasi nintzen, irakasle eta ikerlari. Las-ter, buru izendatu ninduten, saila azpi-koz goratu nuen, hainbat aldaketa egin nituen. Halako batean, neure buruari esan nion, “Erika, ikertzeko pribilegioa duzunez, eta lanaldi osoan, ez jardun etengabe artikuluak argitaratzen beste zenbait ikerlarik besterik ez irakurtzeko!”. Nik gizartearen onura lortzeko erabili nahi dut nire jakituria. Australiako Itzulpen eta Interpretateen Elkarte-ko lehendakari ere izendatu ninduten –2000 kide ditu elkarteak–, eta nire profil publiko hori baliatuz, gobernuarekin harremanetan jarri nintzen eta zenbait gauza aldatzeko elkarlanean hasi ginen.

2020ko pandemiaren garaian.

Bai, populazioari mezuak helarazi behar zitzaizkion –hainbat hizkuntzatan, gainera–, eta itzulpengintza gobernuaren agenda politikoan jarri zen, edo interesetan. Baina gobernuak hedabideen bidez zabaltzen zituen mezuen itzulpenak txarrak ziren hasiera batean, eta hedabideen atentzioa jasotzen hasi zen itzulpengintza arloa. Las-ter, osasun sailak CALD (Culturally and Linguistically Diverse) COVID aholkulari taldea sortu zuen, akademiko-

funtzionarioz, burokrataz, GKEetako kidez, medikuz, pediatraz, adinekoen zaintzailez... Eta hor parte hartu nuen.

Itzulpenen egokitasuna zen zure ardura.

Itzulpen poliziarena egiten hasi nintzen, nahi baduzu. Itzulpen desegokiak antzematen, haiek itzultzaileen elkar-teko kideei bidaltzen, halako eta hala-ko hizkuntzetako itzulpenak gainbegi-ratzeko eskatzen... Halaxe hasi ginen lanean. Denborarekin, nire lanak eta ahaleginak benetako errespetua eta estimua jaso zuten, eta horrek elkar-lanerako oinarri sendoak eraikitzea bideratu zuen. Gure itzultzaile elkarte bertako Komunitate Etnikoen Fede-razioarekin lanean hasi zen, ikusirik itzulpenak txatxuak zirela, eta proiektu bat landu genuen elkarrekin, irakur-leak, mezuaren jasotzaileak, kontuan hartzen hasteko, jasotzaileak itzul-penaren prozesu osoan sartzeko. Eta itzultzaileek itzulpenak egin, eta dena delako hizkuntzako jasotzaile batzuek irakurtzen zituzten, testatzen, mezu-aren helburua benetan jasotzen ari zi-ren ikusteko. Gobernuak finantzatuta, itzultzaileen elkartearen itzulpen sozia-

lerako protokolo nazionalak garatu ge-nituen.

Baina ehunka hizkuntza ere badira Australian!

400 hizkuntzatik gora, eta Osasun Sai-lak, horietatik 63 hizkuntza lehenetsi zituen mezuak helarazteko orduan. Las-ter ohartu ginen gobernuaren mezuak ere ingeles, anglosaxoi, elebakar, kul-turbakarrek sortzen zituztela askotan! Gobernuan ere, hasi ziren jabetzen kul-tur sentsibilitatea zuen jendea behar zutela, baina kanpainak diseinatzen hasteko garaian bertan! Eta jabetu zi-ren beste zenbait kanpaina komunitate jakin batzuei, eta adin jakin batzuetako biztanleei, zuzendu behar zitzaizkiela, ez zuela balio mezu guztiak denei ber-din zuzentzea. Konturatu ziren popula-zioak behar duenaren arabera diseinatu behar zituztela kanpainak, eta horren arabera egin itzulpenak, herritarrak kontuan hartuz. Gobernuko aholkulari-tza taldea benetako esperientzia kolekti-bo aberatsa izan da, batzuetan elkarla-na zaila izan bazen ere. Baina gizarte-ko arazo eta erronkei irtenbideak bilatze-ko elkarlanean horrela aritzea benetako esperientzia positiboa izan da. ●

Otsailekoa, kalean!

**EUSKARA
IKASLEA
ZARA?
IRAKASLEA?**

- **EUSKARAZ IRAKURTZEKO OHITURARIK EZ DUTENENTZAT**
- **BALIAGARRIA EUSKARA IRAKASLEENTZAT**
- **10 ZENBAKI URTEAN**

Egin harpidetza aizu.eus atarian. Harpidetza digitala, paperezkoa edo digitala+paperezkoa.